

N:o 32.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Mars 1875, kl. 12 midd.

Utlåtande i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsbidrag till förstärkning af den nya vågbrytaren vid Visby yttre hamn och dels en inom Andra Kammaren väckt motion i samma ämne. (R. A.)

Efter det Rikets Ständer dels år 1841 anslagit 118,500 kronor såsom bidrag till hamnbyggnad vid Visby, dels ock år 1851 anvisat ett statsbidrag af 126,937 kronor 50 öre till iståndsättande af yttre hamnen vid Visby, samt Kongl. Maj:t år 1857 beviljat staden Visby ett låneunderstöd från Handels- och sjöfartsfonden af 150,000 kronor till fullbordande af stadens yttre hamn, och 1868 års Riksdag vidare till Kongl. Maj:ts nådiga disposition ställt ett extra anslag af 9,000 kronor att, i händelse Kongl. Maj:t pröfvade reparationer å vågbrytaren derstädes vara redan under samma år oundgängligen behöfliga, kunna för ändamålet användas, blef, på grund af Kongl. Maj:ts nådiga proposition och enskild framställning i ämnet, af 1870 års Riksdag ett statsanslag å 130,000 kronor ställdt till Kongl. Maj:ts disposition att för tillökning af vågbrytaren utanför Visby hamn i enlighet med uppgjord och af Kongl. Maj:t gillad plan utgå under förbehåll, bland annat, att staden skulle förpligtas att till det djup, som Kongl. Maj:t kunde finna skäligen bestämma, låta uppmuddra och underhålla hamnbassinen.

Detta arbete utfördes ock af staden under de efter år 1870 närmast följande åren på ett sådant sätt att, vid afsyningen derå år 1873, förrättningsmannen, Kaptenen vid Våg- och vattenbyggnads-korpsen A. Blix, förklarade, att »arbetet i sin helhet var särdeles förtjenstfullt utfördt», samt att »på de flesta ställen å såväl yttre som inre doseringen befanns», vid jämförelse med den nådigst gillade arbetsplanen, »ett öfverskott af utfyllning». I December 1873 och under Januari månad

1874 inträffade emellertid flera särskilda gånger svåra stormar med högt vattenstånd, hvilka åstadkommo betydande skador å det nyligen färdigblifna arbetet, till hvilkas afhjelpande äfvensom till åstadkommande af en nödig befunnen förstärkning af den nya vågbrytaren skulle, enligt af Kapten Blix upprättadt förslag, åtgå ett belopp af 63,000 kronor.

Efter det stadsfullmäktige i Visby uti en genom Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län den 14 November 1874 insänd och med dess förord beledsagad skrift i underdånighet anhållit om statsbidrag för förstärkandet af nya vågbrytaren vid Visby hamn, har Våg- och vattenbyggnadsstyrelsen i afgifvet utlåtande andragit, att styrelsen ansåge vågbrytaren, om den enligt Kaptenen Blix' plan påbyggdes, onekligen skola ernå den bästa förstärkning mot stormens och sjögångens förenade verkningar; att, då det visat sig, att elementens förenade anfall redan åstadkommit skada å den med all omsorg anlagda nya vågbrytaren därför, att densamma icke vore tillräckligt höjd öfver vattenytan, styrelsen förordade påbyggnadens utförande enligt samma plan; samt att mot beloppet af den för arbetets verkställande beräknade kostnadssumma, 63,000 kronor, skäl till anmärkning icke förekommit.

Såsom ofvan nämnts, uppgå de särskilda *anslag* af allmänna medel, som till hamnanläggningen vid Visby blifvit af Rikets Ständer och Riksdagen beviljade, till 384,437 kronor 50 öre, och de utgifter, Visby stad för samma ändamål måst underkasta sig, lära vida öfverstiga detta belopp. Att, oansedt så betydliga uppoffringar, hamnbyggnaden icke fullt motsvarat sitt ändamål, har syntts Kongl. Maj:t endast böra tillskrivas saknad af den erfarenhet angående de för gotländska kusten egendomliga förhållanden, som, enligt hvad nu visat sig, varit erforderlig vid upprättandet af planer för de särskilda anläggningarnes verkställande; och då de på merberörda hamnanläggning redan nedlagda betydliga kostnader kunna anses, derest ifrågavarande nya vågbrytare icke iståndsättes, vara till stor del förspillda, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, till iståndsättande och förstärkande af den nya vågbrytaren vid Visby yttre hamn enligt plan, som af Kongl. Maj:t borde fastställas, anvisa på extra stat för år 1876 ett anslag utan återbetalningsskyldighet af femtio tusen kronor, under förbehåll det staden Visby medelst kontrakt förbunde sig att utan vidare tillskott utföra arbetet och för detsammas framtida underhåll ansvara.

Härjemte har uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 110) Herr *E. Leijer* föreslagit, att Riksdagen måtte till reparation och för-

stärkning af vågbrytaren vid Visby hamn bevilja hela ofvannämnda beräknade kostnadsbelopp 63,000 kronor.

Uti nämnda motion anföres, bland annat:

att den nya vågbrytaren till följd af de våldsamma stormar, som under December 1873 och Januari 1874 och i synnerhet natten mellan den 5 och 6 December 1873 öfvergingo honom, och hvilka förmådde öfver vågbrytaren inslunga otaliga block om 320 centner, skadades så, att han, trots den provisoriska lagning sistlidne sommar skedde, anses skola i grund blifva förstörd, om han i sitt nuvarande skick ånyo drabbas af en dylik, lyckligtvis högst sällan återkommande storm;

att Visby stads utgifter för sin hamn under åren 1842—1874 uppgått till 662,488 kronor 94 öre; samt att, utom hvad hittills blifvit bekostadt för vågbrytarens och hamnens förbättrande, ännu återstode stora arbeten, innan såväl yttre som inre hamnen blefve fullständigt färdiga och hvilka arbeten Visby kommun ensam måste bekosta; bestående dessa arbeten dels uti kajbyggnader af sten och dels uti vidsträckta muddringsarbeten m. m., till nära två tredjedelar beräknade för den yttre hamnen, för hvilket allt, enligt deröfver uppgjort förslag, staden nödsakades i den närmaste framtiden upplåna 225,000 kronor mot en annuitet af omkring 15,000 kronor, som alltså komme att i betydlig mån höja de redan högt uppdrifna kommunalskatterna, nu uppgående till 3 kronor 55 öre för hvarje krona af andra artikelns beviljning;

att till den inre eller egentliga hamnen staden aldrig begärt eller erhållit understöd af det allmänna;

att staden saknade förmåga att sjelf bringa till en lycklig fullbordan denna för hamnbyggnadskonsten lärorika, men genom de många nödvändiga experimenterna dyra anläggning, i hvars konstruktion och placering Visby samhälle ej haft någon del, men af hvars, till följd af dess ofullkomlighet, dyrbara underhåll det ej blott haft del, utan burit hela bördan; samt

att det arbete, som nu vore i fråga, utgjorde ej blott reparationer af skador, som uppstått till följd af för svag konstruktion, utan äfven — och till största delen — en nödvändig förstärkning för att arbetet skulle kunna bestå.

Då ifrågavarande vågbrytare, hvars anläggning, i enlighet med uppgjord och af Kongl. Maj:t gillad plan, bekostats med statsmedel, visat sig, ehuru med all noggrannhet uppförd, till ej ringa del i följd af sin konstruktion hafva saknat förmåga att motstå de sällsynt våldsamma stormar, som förorsakat de nu å densamma befintliga skador, och det vid sådant förhållande ej torde vara billigt, att Visby stad,

som redan på sin hamn nedlagt och kommer att nedlägga högst betydliga belopp, ensam måste vidkännas kostnaden för dessa skadors afhjelpande, anser Utskottet visserligen att staten bör i berörda kostnad deltaga; men med afseende å de summor, staten redan till hamnanläggningen vid Visby beviljat, uppgående till ej mindre än 534,437 kronor 50 öre, deraf 384,437 kronor 50 öre såsom anslag utan återbetalningsskyldighet, och då, på sätt Utskottet inhemtat, stadens rörelse är stadd i tilltagande samt det vid sådant förhållande är med rättvisa och god ordning öfverensstämmande, att staden, som eger hamnen och åtnjuter de inkomster och fördelar i öfrigt, som af densamma beredas, i väsendtlig mån till det nu ifrågasatta ändamålet bidrager, kan Utskottet ej tillstyrka att, på sätt Herr Leijer föreslagit, hela det erforderliga kostnadsbeloppet anvisas.

Då vid 1873 års riksdag statsunderstöd beviljades för iståndsättande af städerna Ystads och Cimbrishamns genom storm skadade hamnar, bestämdes, att nämnda kommuner borde med hälften af kostnaden för arbetets utförande deltaga, och allt skäl synes Utskottet förefinnas att, beträffande det nu ifrågasatta statsbidraget, följa samma grundsats.

På grund häraf och under förutsättning tillika, att något anspråk på statsbidrag för arbeten å hamnen vid Visby utöfver de högst betydliga, som redan af staten beviljats, ej kommer att af staden framställas, hemställer Utskottet,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition och Herr Leijers motion må på det sätt bifallas, att Riksdagen, till iståndsättande och förstärkande af den nya vågbrytaren vid Visby yttre hamn, enligt plan, som af Kongl. Maj:t fastställles, på extra stat för år 1876 anvisar ett anslag, utan återbetalningsskyldighet, af tretioett tusen fem hundra kronor, motsvarande hälften af det beräknade kostnadsbeloppet, under förbehåll att staden Visby medelst kontrakt förbinder sig att, utan vidare bidrag af allmänna medel, enligt den fastställda planen utföra och för all framtid i vederbörligt skick underhålla arbetet.

Stockholm den 12 Mars 1875.

På Stats-Utskottets vägnar:

ARVID FR:SON POSSE.